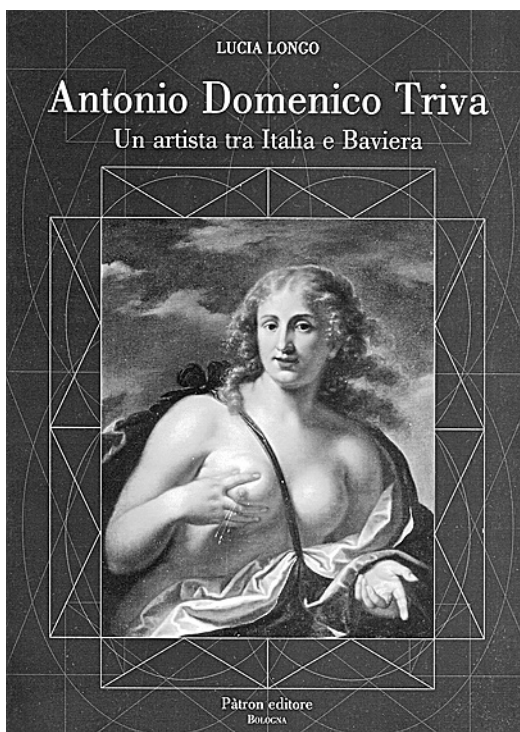

Radoslav
Tomić

Mali majstor u središtu

LUCIA LONGO, Antonio Domenico Triva,
Un artista tra Italia e Baviera, Bologna,
Pàtron editore, 2008, 320 str.
ISBN 978-88-555-2992-1

Monografska obrada pojedinih umjetnika u talijanskoj povijesti umjetnosti zauzima gotovo središnje mjesto. Nije, naravno, riječ jedino o analizi znamenitih umjetnika nego i o razvrstavanju mnogobrojnih “malih majstora”, eklektika, epigona i sljedbenika, koji su u sjeni velikih stvarali djela koja nisu inovativna, ali su zanimljiva jer potvrđuju ne samo umjetničke vrijednosti, kanone i difuziju stila, nego upućuju na kulturnu slojevitost “talijanskih društava”, regionalne i urbane osobine i

razlike, profinjenost naručitelja i konzumena koji su željeli posjedovati umjetnička djela. Upravo ti mali majstori daju osnovni ton slikarstvu u crkvama i zbirkama na hrvatskoj obali. U njima su sačuvana zaista brojna djela različitih talijanskih, u prvom redu mletačkih majstora, no rijetko se možemo susresti s remek-djelima i glasovitim majstorima. U pravilu, riječ je o umjetnicima koji su poznati specialistima, strpljivim istraživačima i *connoisseurima* koji, na temelju vizualne osjetljivosti, izvježbana oka i radne discipline, mogu prepoznati likovne finese, slojevite osobine i povijesno značenje ol-tarnih slika, narativnih kompozicija, alegorija i portreta izloženih u crkvenim i svjetovnim prostorima.

Jedan takav slikar bio je i Antonio Domenico Triva (Reggio Emilia, 1626. - München, 1699), kojega se, neovisno o mjestu rođenja, može odrediti kao predstavnika mletačkoga slikarstva. U djetinjstvu je sigurno otvorenim očima gledao na slikarstvo srednje Italije, posebno na Guercina, ali je od prvoga spomena u Veneciji, 1642. godine, utjecaj mletačke umjetnosti bio odlučujući, podjednako utjecaj suvremenika (u prvom redu Pietra Liberija) i prethodnika (nezaobilazni Tizian i njegova baština u najširem značenju te riječi). Iz Venecije se, poput mnogih, preselio na sjever, točnije u München, gdje je, na poziv vladarske obitelji Wittelsbach, djelovao od 1669. do smrti 1699. godine. Tu je slikao za rezidencijalne prostore i crkve, s jasnim zadatkom da veliča i slavi bavarsku dinastiju u desetljećima njezina uspona. Triva je

pripadao umjetničkoj dijaspori koja je iz sjeverne Italije širila u njemačke zemlje barokne stileme. U samom Münchenu borave i drugi Talijani (npr. Pietro Belotti i Francesco Rosa) dok se slike naručuju kod Pietra Liberija, Antonija Zanchija i Sebastijana Bombellija. Nije stoga čudno da se München, veoma često, definira kao najsjeverniji talijanski grad.

Nama je Triva doista zanimljiv jer se četiri njegove slike čuvaju u Hrvatskoj. Tri svetačka portreta (Sv. Antun Padovanski, Sv. Ivan Krstitelj, Sv. Osvald) izložena se u sakristiji crkve sv. Eufemije u Rovinju, dok je jedna alegorija bila u posjedu obitelji Ilić na Braču, a danas je u Kneževu dvoru u Dubrovniku.

U nedavno objavljenoj monografiji o slikaru koju je napisala Lucia Longo, profesorica sa sveučilišta u Trentu, detaljno je i temeljito priređena umjetnikova biografija, sastavljen katalog djela, protumačen umjetnički rukopis, utvrđeno povijesno mjesto, prepoznati utjecaji i uloga koju je Triva imao na relaciji Venecija-Bavarska u kasnim desetljećima seičenta. Autorica je na temelju dosadašnjih

istraživanja, sa zavidnim vlastitim ulogom i dobrim poznavanjem literature, inteligentno osvjetlila umjetničko djelovanje majstora koji je, poput mnogih, trbuhom za kruhom, preko Alpa, našao izglednije prilike i prepoznao široki prostor za afirmaciju vlastitoga stvaralačkog potencijala. Zanimljivo je da su sve Trivine slike u Hrvatsku dospjele u 19. stoljeću: rovinjske su kupljene za crkvu, dok je bračku *Alegoriju*, koja se u ukupnom umjetnikovu katalogu može odrediti kao jedno od najljepših djela, donijela kao dio *dote* Delfine Muzarelli kada se udala za dr. Petra Ilića 1853. godine.

Vrijedi se podsjetiti da će sličan put, iz Venecije u Njemačku, nakon Trive, poduzeti brojni Mlečani, poput G. B. Tiepola, A. Corradinija, G. A. Pellegrinija, B. Belotta: među njima će biti i slikar hrvatskih korijena, Federico Benković koji će između sjeverne Italije i južne Njemačke, u najboljim trenucima, stvoriti djela relevantna za europsku umjetnost 18. stoljeća. ✕